نامه به سردبیر

مراقبت از زخم بستر

محمدرضا رضوانی خراشاد[۱]

مراقبت از زخم‌های پوستی، یکی از مسائل مهم و چالش‌انگیز در پزشکی و پرستاری می‌باشد که یکی از مهمترین آنها زخم‌های فشاری هستند. زخم فشاری و یا زخم بستر، یک آسیب در پوست و بافت‌های زیرین آن محسوب می‌شود و معمولاً به دنبال فشار مداوم بر بافت‌ها ایجاد می‌شود و در افراد پیر که مدّت طولانی بستری می‌باشند، یک مشکل عمده محسوب می‌شود. تخمین زده می‌شود، سالانه در ایالات متحده آمریکا حدود ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار هزینه صرف درمان زخم‌های فشاری می‌شود (۱)؛ بنابراین پیشگیری و درمان این نوع زخم‌ها، امری حیاتی محسوب می‌شود و صرفه اقتصادی بالایی نیز دارد؛ در حال حاضر، داروها و ترکیبات شیمیایی و گیاهی گوناگونی وجود دارند که برای تسریع بهبود و ترمیم زخم‌های مختلف پوستی و سوختگی یا زخم‌های فشاری به کار می‌روند؛ به عنوان مثال، در بیشتر اسناد ثبت‌شده قدیمی استفاده از عسل به عنوان یک دارو، شناخته شده است. مصری‌ها، چینی‌ها، یونانی‌ها و رومی‌های باستان، همه از عسل به صورت ترکیبی با گیاهان دارویی یا به تنهایی، برای درمان زخم‌های مزمن مثل زخم بستر استفاده می‌کرده‌اند. اخیراً در درمان زخم‌های مزمن، استفاده از پنتوکسی‌فیلین، عوامل محرک کلنی گرانولوسیت و پروستانوئیدها مطرح شده است (۲-۴). با توجه به این که پرستاران، مسؤول مراقبت مستقیم و مداوم در پیشگیری و درمان زخم‌های مزمن مثل زخم بستر هستند، مطالعات زیادی توسط آنان در این زمینه انجام می‌شود و در این خصوص می‌توان به مقاله‌ای با عنوان "تأثیر آموزش بر دانش و عملکرد پرستاران در پیشگیری و مهار زخم بستر"که در شماره بهار ۱۳۹۱ مجله علمی- پژوهشی مراقبت‌های نوین منتشر شده است، اشاره کرد (۵)؛ در این مطالعه که با هدف ارزیابی تأثیر آموزش بر دانش و عملکرد پرستاران در پیشگیری و مهار زخم فشاری انجام شده است، پرستاران و بیماران بخش‌های مختلف بیمارستان امام حسین (ع) شاهرود، مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. مداخله، شامل دو جلسه آموزش دو ساعته در زمینه پیشگیری و درمان زخم فشاری بوده است. اطلاعات مربوط به دانش پرستاران، در دو مرحله (قبل و یک ماه پس از آموزش)، با استفاده از پرسشنامه‌ها و مقیاس مربوطه جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل آماری شده‌اند. بر اساس یافته‌های این پژوهش مشخص شد که آگاهی پرستاران در زمینه مراقبت راهبردی از زخم فشاری، در محدوده کمتر از حدّ متوسط است؛ بنابراین نویسندگان مقاله، به منظور افزایش آگاهی پرستاران در این زمینه، تدوین محتوا و آموزش راهبردی برای پیشگیری و درمان زخم فشاری در دانشکده‌های پرستاری را پیشنهاد کرده‌اند (۵)؛ به این منظور پرستاران باید، دانش و آگاهی خود را در زمینه پاتوژنز زخم‌های مزمن پوستی از جمله زخم‌های فشاری افزایش دهند و با استفاده از منابع موجود، بخصوص پژوهش‌های جدید مانند: کارآزمایی‌های بالینی تصادفی کنترل‌دار، مطالعات متاآنالیز و یا مقالات مروری سیستماتیک که همگی از بهترین منابع اطلاعات و داده‌های مبتنی بر شواهد هستند، سازوکارهای مربوط به پیشگیری و درمان آنها را بشناسند و به کمک این بیماران بشتابند. از نکات قوت این مطالعه می‌توان به انتخاب پرستاران بخش‌های مختلف که درگیر مراقبت از زخم‌های بستر

[۱] استادیار گروه بیماری‌های داخلی، دانشکده پزشکی و عضو مرکز تحقیقات دیابت دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، ایران
آدرس: بیرجند- خیابان غفاری- دانشگاه علوم پزشکی بیرجند- دانشکده پزشکی
تلفن: ۰۵۶۱۴۴۴۳۰۰۱ نمابر: ۰۵۶۱۴۴۴۵۴۰۲ پست الکترونیکی: dr_mrrezvani@yahoo.com

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

بوده‌اند و همچنین انجام مداخله و بررسی تأثیر آموزش بر دانش و عملکرد پرستاران، اشاره کرد؛ از طرفی دیگر به نظر می‌رسد مدّت زمان این آموزش (دو جلسه آموزش دو ساعته) برای این مهم بسیار کم بوده و این امر می‌تواند، نتایج مطالعه را تحت تأثیر قرار دهد. توصیه می‌شود، مطالعات دیگری به صورت چندمرکزی و انجام مداخله، با در نظرگرفتن سرفصل‌های متناسب با موضوع (مثل سازوکارهای مربوط به ایجاد، پیشگیری، مراقبت و درمان زخم بستر) و با مدّت زمان مناسب انجام شود.

منابع:

1- McGuinness J, Persaud-Roberts S, Marra S, Ramos J, Toscano D, Policastro L, et al. How to reduce hospital-acquired pressure ulcers on a neuroscience unit with a skin and wound assessment team. Surg Neurol Int. 2012; 3:138.

2- Ghaderi R, Afshar M, Akhbarie H, Golalipour MJ. Comparison of the Efficacy of Honey and Animal Oil in Accelerating Healing of full thickness wound of skin in mice. Int J Morphol. 2010; 28 (1):193-98.

3- Ghaderi R, Afshar M. The effects of topical application honey on treatment of skin wound in mice. Iranian Journal of Medical Sciences. 2004; 29 (4): 185-88.

4- Brölmann FE, Ubbink DT, Nelson EA, Munte K, van der Horst CM, Vermeulen H. Evidence-based decisions for local and systemic wound care. Br J Surg. 2012; 99 (9): 1172-83.

5- Soozani A, Raei M, Montazeri A, Nasiri E, Hamidzadeh A, Pourheidari M. The effect of education on knowledge and performance of nurses in prevention and control of pressure sore. Modern Care Journal. 2012; 9 (1):16-23. [Persian]

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]